

ZILLEGHEM

DRIEMAANDELIJKSTIJDSCRIFT

36ste jaargang nr. 1 - januari-februari-maart 2015

verantw. uitg. Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210-Loppem

ZILLEGHEM

Handelingen van de Kring
voor Heemkunde en Geschiedenis
'Pastoor Ronse'

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

<i>Voorwoord</i>	3
Johan BRAET <i>De oudste prentbriefkaarten van Zedelgem. Een mooie aanwinst voor het Gemeentearchief</i>	5
Anna MAERTENS-DECEUR <i>Vlaanderen zendt zijn zonen uit</i>	26
Bertrand DENYS <i>Loppem vroeger en nu: erratum en addendum</i>	35
Roos en François VANTHOURNHOUT <i>Impressies van de jaarlijkse ledenuitstap op zondag 7 september 2014</i>	38

36ste jaargang nr. 1 - januari-februari-maart 2015

Redactie en bestuur

Bertrand Denys, Klapprozenlaan 13, 8210 Loppem
Patrick Arnou, Burg. J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Johan Braet, Wantestraat 136, 8310 Assebroek
Willy Casier, Wildebeekstraat 23, 8211 Aartrijke
Noël Denolf, Snellegemsestraat 118, 8210 Zedelgem
Pol Denys, Hendrik Baekelandlaan 57, 8211 Aartrijke
Paul Vandenbussche, Guido Gezellelaan 44, 8210 Loppem
André Vanhevel, Belledreef 4, 8210 Veldegem
Johan Verplancke, Torhoutsesteenweg 396, 8210 Veldegem

Lidmaatschap: € 10,00

IBAN: BE48 7381 1720 5627 - BIC: KRED BE BB
Heemkundige Kring 'Pastoor Ronse' Zedelgem

Secretariaat en ledenadministratie

Willy Casier, Wildebeekstraat 23, 8211 Aartrijke
Tel. 0475/64.81.16 - E-mail: willy.casier@gmail.com

Redactiesecretariaat

Bertrand Denys, Klapprozenlaan 13, 8210 Loppem
Tel. 050/82.42.74 - E-mail: bertrand.denys@telenet.be

Website en Facebook

users.telenet.be/pastoor.ronse
www.facebook.com/groups/657109921075905/?fref=ts

Studies verschijnen in 'Zilleghem' of uittreksels daarvan mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur. Iedere auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels.

Illustratie op de cover

*Oud Zedelgems dorpsgezicht: de Groenestraat, vermoedelijk begin jaren 1920.
Fragment uit een prentbriefkaart, uitgegeven door Van Paemel-Cosmas,
fotograaf te Snellegem (verzameling Gemeentearchief Zedelgem)*

Voorwoord

Beste medeleden,

Het stond die eerste zaterdagochtend van februari '15 helemaal niet in de sterren geschreven dat de achtbare voorzitter van de Culturele Raad ons moest komen medelen dat de Heemkundige Kring Pastoor Ronse de Cultuurprijs 2015 eind maart in ontvangst zou mogen nemen. Een verrassend en hartverwarmend geschenk uit de hemel.

Waaraan hebben wij dat te danken? Aan onze verzamelwoede van oude 'verhalen', verpakt tot leesklare stukjes in ons kleine tijdschrift Zilleghem? Teren wij mee van het dynamisme van het Gemeentelijke Archief en zijn leiding? Of is het toch waar dat ook de 21ste-eeuwer graag terugblijkt op eigen komaf en nestomstandigheden? Of is het De Grote Oorlog die voor de interesse zorgde? Heemkunde ligt goed in de markt. Dat merken we aan de programmatie van onze collegae-verenigingen. Wij merken de laatste jaren dat heel wat leden beginnen te reageren op onze artikels en zelf enkele puzzelstukjes van hun (Groot)-Zedelgems verleden in mekaar steken. We kunnen het appreciëren. Interactiviteit noemen we dat. Zonder beslag te willen leggen op de lijfspreuk van het tijdschrift Biekorf, onderschrijven wij haar inhoud: "bijen verliezen geen tijd met nietsdoen". Op gedegen kennis van ons verleden bouwen wij in rust, maar vastheid aan onze toekomst. Tussen twee nummers van ons tijdschrift liggen nooit meer dan drie maanden.

De geschiedenis van onze kring is vrij eenvoudig samen te stellen in drie periodes, telkens gebonden aan een nieuwe voorzitter: Willy Peirsegaele (1980-1986), Jules Pollet (1986-1994) en Bertrand Denys (1994...). Eén pionier kan ons nog uit de eerste hand vertellen over de ontstaansgeschiedenis. De eerste en derde voorzitter en een secretaris wonnen elk een individuele cultuurprijs, de penningmeester bracht het zelfs tot burgemeester. Dat wij aanvankelijk nogal klerikaal getint waren, zullen wij maar vergoelijken met nog maar eens te verwijzen naar het tijds-klimaat. Tot op heden publiceerden wij 5.600 tijdschriftpagina's, het Oorlogsdagboek '14-18' van Jules Depuydt (1997) en het boek Zedelgem-Dorp en zijn herbergen door Noël Denolf (2006). Ook het sinds enkele jaren actieve bestuur draait mee als een volledig inzetbare en betrouwbare ploeg. Laat het zo verder gaan.

Bij de aanvang van de 36ste jaargang presenteren wij ons tijdschrift in een nieuwe, aantrekkelijkere lay-out. Zowel de cover als de typografie binnenin kregen een facelift. We hopen dat u zo nog meer zult genieten van uw Zilleghem!

Ondertekend:

Bertrand, Patrick, Willy, Noël, Johan, André, Paul, Pol, Johan

De oudste prentbriefkaarten van Zedelgem

Een mooie aanwinst voor het Gemeentearchief

Johan BRAET

Onlangs kocht het Gemeentearchief Zedelgem een lot van acht zeldzame Zedelgemse postkaarten.¹ Ze dateren van kort na 1900 en behoren tot de oudste serie postkaarten over Zedelgem, die ooit werden uitgegeven. De kaarten werden bijna gelijktijdig, op 21 en 22 november 1902, met de post verzonden door een bekende Loppems-Zedelgemse figuur, baron Raoul de Vrière, naar de jonge barones Snoy uit Beernem, een ver nichtje van hem, dat ansichtkaarten verzamelde. Ansichtkaarten waren toen nog iets helemaal nieuws, maar werden ook toen al, net zoals vandaag, gretig verzameld.

§§§§§

Baron Raoul de Vrière (1865-1929), oudste zoon van Alfred de Vrière en Emilie van der Stegen, stamde uit een bekende adellijke familie. Hij was een kleinzoon van de liberale staatsman Adolphe de Vrière² (1806-1885), die nog provinciegouverneur en minister van Buitenlandse Zaken was, en een achterneef van Camille de Vrière³ (1838-1889), die burgemeester van Zedelgem was van 1879 tot 1882, ten tijde van de

schoolstrijd. De familie de Vrière woonde sedert 1839 op het kasteel Baesveld in Loppem. Dit kasteeldomein wordt ook wel Merkenveld genaamd, naar de familie van Outryve de Merckem die er de vorige eigenaar van was.

Raoul⁴ was de laatste afstammeling van de familie de Vrière, die op het kasteel Baesveld woonde. Net zoals zijn oom Camille de Vrière was hij van liberale, antiklerikale strekking. Hij hield er bovendien een eerder frivole levenswandel op na. Van de diplomatieke loopbaan die hij begon, kwam niet zoveel in huis. Hij maakte zich beroemd en berucht met allerlei avonturen en avontuurtjes en joeg het ganse familiefortuin

Fig. 1 - Het Kasteel Baesveld: postkaart die Raoul de Vrière verstuurde naar "Mademoiselle M. Basyne, chez Mr. Honoré Vermeersch, Deynze" op 9 november 1902, d.i. anderhalve maand na zijn verhuis naar Zedelgem. De kaart is inderdaad ook afgestempeld in het postkantoor van Zedelgem. (verzameling Gemeentearchief Zedelgem; aankoop Delcampe 4 nov. 2006).

erdoor. In 1902 zag hij zich genoodzaakt om zijn kasteeldomein te verkopen aan Gaston de Kerchove d' Ousselghem. Even later, op 29 januari 1903, liep zijn eerste huwelijk met de New Yorkse Anne Heyward-Cutting op een echtscheiding uit.

Op 20 september 1902 trok Raoul de Vrière de deur van het ouderlijke Baesveld definitief achter zich dicht en verhuisde hij naar Zedelgem-Dorp. Hij nam voorlopig zijn intrek in de leegstaande villa van dokter Renaat Adriaens († 13 sept. 1900) in de Berkenhagestraat (nu politiekantoor), in afwachting van de afwerking van zijn nieuw gebouwde villa 'Welcome Lodge' in de Groenestraat (thans het huis nr. 36; u ziet deze woning ook links vooraan op de cover van dit tijdschrift). Enkele jaren later, op 19 september 1907, hertrouwde hij in Zedelgem met de Duitse Bertha Eggers.

*Fig. 2 - Fotoportret van Raoul de Vrière
(Foto Stadsarchief Oostende)*

De banden van Raoul de Vrière met Zedelgem gaan terug tot de tijd dat zijn oom Camille zijn officiële domicilie naar Zedelgem verplaatste, om zo bij de verkiezingen een gooi te kunnen doen naar het burgemeesterschap: een ambitie die hij immers toch niet kon waarmaken in Loppem, waar Charles van Caloen 'incontournable' was. Al op 16-jarige leeftijd, in 1880, werd Raoul voorzitter van de plaatselijke, liberale fanfare Sint-Cecilia, de voorloper van de nu nog

bestaande muziekmaatschappij Kunst en Vermaak.⁵ Vanaf 1907 werd hij erevoorzitter, in opvolging van zijn vader Alfred. In de traditionele Zedelgemse dorpsgemeenschap, waar de pastoor en enkele welstellende, katholieke landbouwersfamilies de plak zwaaiden, was en bleef Raoul de Vrière niettemin altijd een buitenbeentje.

Vanaf 1910 ging hij in Oostende wonen, waar hij liberaal gemeenteraadslid was van 1912 tot 1920 en ook enkele publicaties op zijn naam schreef, nl. *Silhouettes Ostendaises* en *Jusqu'à 18 ans*.⁶ Maar de

banden met Zedelgem knipte hij nooit helemaal door. In 1928 kwam hij zelfs officieel terug in Zedelgem wonen, hij overleed er op 23 november 1929, na zich verzoend te hebben met pastoor Ronse, en kreeg er zowaar een katholieke begrafenis.

Fig. 3 - Bidprentje van Raoul de Vrière (verzameling Gemeentearchief Zedelgem)

§§§§§

Raoul de Vrière verstuurde de acht postkaarten nauwelijks twee maand na zijn verhuis naar Zedelgem. Ze werden in het plaatselijke postkantoor afgestempeld op 21 november 1902, met uitzondering van één kaart die een dag later werd afgestempeld. Alle kaarten zijn

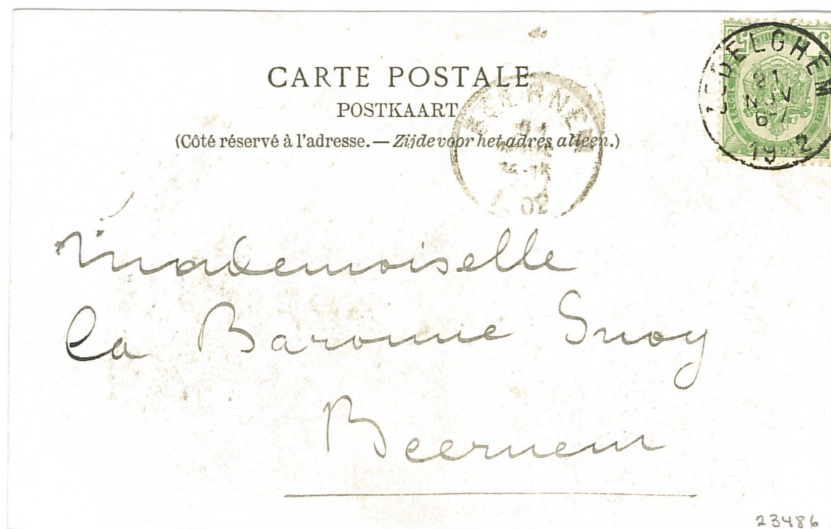

Fig. 4 - Voorzijde van één der postkaarten, met adressering aan de jonge barones Snoy

geadresseerd aan “Mademoiselle la Baronne Snoy, Beernem”.

Een beetje stamboomonderzoek⁷ leert dat deze adellijke jongedame een familielid was van Raoul de Vrière. Zij was namelijk een dochter van Idesbalde Snoy et d’Oppuers (1852-1922) en Marie-Adilie-Amélie de Vrière (1851-1922). De familieband was zoals gezegd niet bijzonder dicht: om de gemeenschappelijke voorvader van Raoul en Marie de Vrière te vinden, moeten we vier generaties terugkeren in de stamboom tot Pieter-Joseph-Vedastus de Vrière (1745-1823), algemeen ontvanger van het Leiedepartement.

Het echtpaar Snoy-de Vrière had twee dochters: Georgine (Brugge 14 jan. 1881 - Knokke 11 maart 1955) en Maritha (Brugge 4 feb. 1882 - Tienen 12 mei 1940), die op dat ogenblik respectievelijk 21 en 20 jaar oud waren. Geen van beide jongedames was toen al getrouwd. Ze

Fig. 5-6 - Bidprentjes van baron en baronnes Snoy et d'Oppuers (A. Ryserhove, p. 79-80)

zouden pas twee jaar later trouwen, en wel op dezelfde dag, 12 juli 1904, te Beernem: Georgine huwde met graaf Alexandre van der Stegen de Schrieck uit Dinant, en Maritha met graaf Joseph de T'Serclaes de Wommersom uit Gent.

Uit de beknopte adresvermelding “Mademoiselle la Baronne Snoy, Beernem” valt niet meteen af te leiden voor welk van de zusjes de acht postkaarten bestemd waren. Raoul de Vrière liet dit trouwens opzettelijk in het ongewisse, zoals we kunnen afleiden uit een zinnetje dat hij op de keerzijde van één van deze postkaarten neerschreef: “Ne vous disputez pas pour ces cartes, car j'ignore absolument quelle est celle de vous deux qui les collectionne.” Eén van de jongedames verzamelde dus blijkbaar postkaarten, Raoul de Vrière wist echter niet goed wie en liet het daarom aan hen over om de knoop door te hakken.

De familie Snoy woonde in het zgn. ‘Kasteel van Beernem’ (ook wel ‘Kasteel van der Stegen de Schrieck’ genaamd, naar zijn laatste bewoners), op zo'n 100 meter van de Sint-Amanduskerk. Dit kasteel werd in 1766 opgetrokken door

Fig. 7 - Fotoportret van Maritha Snoy, één van de twee zusjes aan wie de prentbriefkaarten werden verstuurd (A. Ryserhove, p. 45)

Fig. 8 - Het Kasteel van Beernem, bewoond door de familie Snoy (A. Ryserhove, p. 95)

baron de Vicq en in 1891 grondig verbouwd in opdracht van baron Idesbalde Snoy. Van het prachtige kasteel schiet er thans niet zoveel meer over. In 1956 werd het domein aangekocht door de Missionarissen van het H. Hart, die in het park een nieuw, modern kloosterpand met noviciaat en retraitshuis bouwden: een banale nieuwbouw die recentelijk, na jaren van leegstand werd verbouwd tot woonzorgcentrum. Het kasteel zelf werd in 1970 verkocht aan de toenmalige burgemeester Gaston Depré, industrieel veevoederproducent, die het hoofdgebouw liet slopen en slechts één zijvleugel behield, die werd verbouwd tot het zgn. 'Waterkasteel' (Kasteeldreef nr. 3).⁸

§§§§§

De acht postkaarten behoren allemaal tot één en dezelfde serie, de oudste serie postkaarten die aan Zedelgem gewijd zijn. Ze werden

uitgegeven door de Antwerpse fotograaf Désiré Hendrix. Zijn naam en adres, Cuylitstraat 84 te Antwerpen, staan telkens gedrukt op de beeldzijde. Désiré Hendrix was van 1901 tot 1904 gevestigd op dit adres. Vanaf 1905 had hij een nieuw adres: nl. de Plantin Moretuslei 293, eveneens te Antwerpen. Hij was gespecialiseerd in het uitgeven van series ansichtkaarten met pittoreske dorpsgezichten. Zijn productie strekte zich uit over een omvangrijk aantal gemeenten, verspreid over heel België.⁹

De adresvermelding van de fotograaf-uitgever laat meteen toe om de Zedelgemse postkaarten tamelijk nauwkeurig te dateren: ten vroegste in 1901 (adres D. Hendrix) en alleszins voor 21 november 1902 (datum poststempel).

Typologisch behoren de postkaarten tot het oudste, uit de 19de eeuw stammende type, waarbij de achterkant alleen mocht gebruikt worden om naam en adres van de bestemming op te schrijven. De voorkant was bestemd voor een afbeelding, en er bleef meestal maar een smal wit strookje over om eventueel enkele woorden toe te voegen. Dit vroegste type van de prentbriefkaart was in België vanaf ca. 1894 aan een snelle opmars bezig, eerst in de steden, en vanaf ca. 1900 ook in de dorpen op het platteland.

Vanaf ca. 1906 zou er een nieuw type van ansichtkaarten in omloop komen, waarbij de achterkant in tweeën werd gedeeld: de rechterhelft was bestemd voor het adres (eventueel geschreven op voorgedrukte lijntjes) en de postzegel, links was er ruimte voor een persoonlijk bericht.¹⁰

§§§§§

De postkaarten tonen ons acht merkwaardige beelden uit de dorpskom van Zedelgem. Eén ervan is voor zover ons bekend nog nooit eerder opgedoken, nl. die met de foto van het postkantoor (fig. 12). Dit kantoor bevond zich in het statige burgerhuis van Honoré Vyncke in de Groenestraat, juist rechts van de gemeenteschool (nu reisbureau Flash Travel, huis nr. 18). Honoré Vyncke was koster en gemeenteontvanger van Zedelgem en werd in 1908 gemeentesecretaris. Hij was in 1889 gehuwd met Louise-Marie Hoste, de eerste postontvanger van Zedelgem. Zij kochten het postgebouw in 1893, waarna ze het verbouwden tot gezinswoning met postbureel.¹¹

De andere postkaarten (p. 9-11 en 13-16) tonen beelden van de kerk (met de smeedijzeren hekkens rond het kerkhof), de 12de-eeuwse doopvont, de pastorie, het klooster van de Zusters met aanpalend schoolgebouw, het gemeentehuis (toen nog in de gelijknamige herberg en woning van Louis Monbailliu in de Groenestraat), de gemeenteschool en het kruispunt van Zuidwege met de daar aanwezige cafés.

Raoul de Vrière maakte ook dankbaar gebruik van de beschikbare witruimte op de beeldzijde om de foto's van commentaar te voorzien. In enkele van die commentaren laat hij een ondeugende, licht spottende, antikerkelijke ondertoon horen (in vertaling): “De torenspits was te ambitieus, hij is uit het beeld verdwenen” en “Het klooster maar rechts ervan is er een herberg”. Wat dat laatste betreft lijkt Raoul de Vrière zich overigens te vergissen: het gebouw rechts van het klooster is duidelijk geen herberg, maar een schoolgebouw met klaslokalen van de vrije lagere school. Op de voorgevel lezen we trouwens met een vergrootglas het opschrift ‘KATHOLIJKE SCHOOL’. Zowel het klooster, kant Kerkplein, als het schoolgebouw,

kant Sint-Laurentiusstraat, werden in 1875 gebouwd door de Zusters van Heule.¹²

Raoul de Vrière vergiste zich uiteraard ook, wanneer hij op de kaart met het postkantoor schreef: “Monument van de XIIde eeuw, meermaals gerestaureerd”, wat natuurlijk op de romaanse doopvont in de Sint-Laurentiuskerk moet slaan.

In andere commentaren drukte Raoul de Vrière zijn spijt uit over het recente verlies van Baesveld (Zuidwege: “Dit kruispunt leidt helaas naar mijn goeie ouwe Baesveld!”) of ergerde hij zich aan de overlast die de leerlingen van de gemeenteschool hem bezorgden in zijn nieuwe woonst aan de Berkenhagestraat, waarvan de tuin achteraan grensde aan het schoolterrein: “Deze instelling heeft maar één gebrek, nl. dat ze een bende kwajongens bevat, die mijn muren beklimmen en me doen koken!”

§§§§§

Zeven van de acht postkaarten waren al langer gekend, vb. omdat er al exemplaren aanwezig waren in privéverzamelingen of in de collectie van het Gemeentearchief. Sommige postkaarten werden ook al eerder gepubliceerd, onder meer in *Zilleghem*.¹³

De serie Zedelgemse postkaarten van Désiré Hendrix bevatte trouwens meer kaarten dan de genoemde acht. In de collectie van het Gemeentearchief Zedelgem bevinden zich nog drie mooie, zeldzame kaarten uit diezelfde reeks (waarvan er twee afkomstig zijn uit de vroegere collectie van Luc Bonduel), namelijk een fotografisch binnenzicht van de Sint-Laurentiuskerk (fig. 17) en twee getekende dorpsgezichten van Zedelgem, waarvoor al eerder bestaande

pentekeningen werden gebruikt.

De eerste pentekening (fig. 18) toont ons de dorpsplaats ter hoogte van het kruispunt van de Groenestraat, de Snellegemsestraat en de Loppemsestraat, met de huisjes van de familie Vyncke en op de achtergrond het oude Hof van Zedelgem en de Sint-Laurentiuskerk. Opmerkelijk is dat de originele pentekening, die op deze postkaart werd afgebeeld, nog bewaard is gebleven. Ze werd in 2007 aan het Gemeentearchief Zedelgem geschonken door Patrick Vyncke uit Gent, een nazaat van Honoré Vyncke, tezamen met allerlei andere nagelaten papieren van de voormalige gemeentesecretaris. De pentekening is niet gesigneerd, meet 16 op 10,5 cm (groter dus dan het postkaartformaat 13,8 op 9 cm) en is getekend op een ietwat scheef uitgeknipt stuk karton van ongeveer 17,9 op 14 cm. In de marge bevinden zich twee handgeschreven notities: “Gemaakt 26-2-91” en “Ouderlijk Huis der Familie Vyncke sedert 1786”.¹⁴

Ook de tweede pentekening (fig. 19), die wellicht ook rond diezelfde tijd (1891) werd vervaardigd, is heel bijzonder. Ze toont een globaal dorpsgezicht van Zedelgem-Dorp, bekeken vanuit het perspectief van de omliggende akkers. Die laatste prentbriefkaart werd eveneens door Raoul de Vrière verstuurd aan een zekere “Madame Lecocq, 186 Avenue d’Auderghem, Bruxelles”. Op de beeldzijde noteerde hij als commentaar: “Trouvé une carte postale dans un village!!! Le 14 janvier 1903. Amitiés, Raoul.”¹⁵ Het origineel van deze pentekening is voor zover we weten niet meer bewaard gebleven.

Merkwaardig is ten slotte dat beide pentekeningen, ongeveer drie jaar voordat ze in de postkaartenreeks van Désiré Hendrix terecht kwamen, ook reeds als illustraties opdoken in een boek. Bedoeld is de driedelige

bronuitgave van Amaat Vynckes Midden-Afrikabrieven, die in 1898-1899 werd gepubliceerd door kanunnik Jakob Muyldermans.¹⁶ De pentekening van Vynckes geboortehuis werd afgedrukt naast de titelbladzijde van deel 2 uit 1898, de pentekening van Zedelgem-Dorp werd op dezelfde opvallende plaats afgedrukt in deel 3 uit 1899. Maar daarmee is natuurlijk nog niet aangetoond dat de twee pentekeningen ook doelbewust zouden zijn vervaardigd om als illustraties te dienen in deze brievenuitgave, wel integendeel. Er verliepen immers niet minder dan zeven jaar tussen het ontstaan van de pentekening(-en) (1891) en het verschijnen van genoemde brievenuitgave (1898-1899).

§§§§§

In totaal zijn er nu dus elf verschillende kaarten gekend uit deze waardevolle serie Zedelgemse prentbriefkaarten. Elf is een nogal eigenaardig getal. Vermoedelijk zal de volledige reeks dus eerder uit een dozijn kaarten hebben bestaan... Wie weet duikt die twaalfde kaart ooit nog eens op?

Met dank aan

Daniël Deboodt, Noël Denolf, Stadsarchief Oostende

Eindnoten

¹ De gemeente kon deze acht postkaarten aankopen op de veilingssite Delcampe voor een totaal bedrag van 273,20 EUR.

² Over Adolphe de Vrière (Brugge 9/4/1806 – Laken 16/7/1885), zie Romain VAN EENOO, 'Adolphe de Vrière', in: *Nationaal Biografisch Woordenboek*, dl. 2, Brussel, 1966, kol. 929-930; zie ook het artikel over hem op nl.wikipedia.org.

³ Over Camille de Vrière (Brugge 4/2/1838 – Saint-Raphaël 8/3/1889), zie Patrick ARNOU, 'De Zedelgemse burgemeesters van 1830 tot nu', in: *Zedelgem 900 jaar*,

Zedelgem, Heemkundige Kring Pastoor Ronse, 1989, p. 85-89.

⁴ Over Raoul de Vrière (Sint-Joost-ten-Node 4/4/1865 – Zedelgem 23/11/1929), zie Patrick ARNOU, o.c., p. 88-89; Bertrand DENYS, *Koninklijke Harmonie Kunst & Vermaak Zedelgem. Jubileum 1884-2009*, Zedelgem, uitg. Kunst & Vermaak, 2009, p. 14-16; alsook de biografische notitie op www.oostende.be/product.aspx?id+3460.

⁵ Van zijn muzikaal-creatieve talenten getuigt o.m. een ongedateerde partituur van zijn hand, *Fluto-Marche pour Piano*, die hij liet drukken in Brugge.

⁶ Raoul DE VRIÈRE, *Jusqu'à 18 ans. Premiers extraits autobiographiques*. Oostende, Bouchery, 1926, 155 p.; IDEM, *Silhouettes Ostendaises. Extraits du journal 'Le Carillon' 1919-1920-1921-1922*, Oostende, Bouchery, 1922, 107 p.

⁷ Voor genealogische gegevens over de familie de Vrière, zie *La Noblesse Belge, Fascicule de l'Annuaire de 1899*, Brussel, 1901 (te raadplegen op www.archive.org); A. RYSERHOVE, *Stamboom van de familie de Vrière*, Knesselare, uitg. in eigen beheer, 1994, 112 p.; een ingekorte versie van deze publicatie verscheen in: *Bos en Beverveld*, jaarboek 27 (1994), p. 9-46; voor de genealogie Snoy raadpleegden we ook de websites geneanet.org en www.archiefbankbrugge.be.

⁸ Zie de website inventaris.onroerenderfgoed.be, bouwkundig relict ID 89024 en bouwkundig geheel ID 22137; Freddy MUYLAERT, 'Kastelen in Beernem', in: *Bos en Beverveld*, jaarboek 16 (1983), p. 58-59; 'Klooster wordt woonzorgcentrum', in: *Nieuwsblad*, 9/6/2011; 'Klooster wordt omgebouwd tot woonzorgcentrum', op: www.actuali.be, 28/2/2012.

⁹ Zie de inventaris van Antwerpse fotografen op de website spoorzoeker.petereyckerman.be. Een uitgebreide selectie van ansichtkaarten van D. Hendrix is te vinden op de website cartophilie.be.

¹⁰ Over het ontstaan en de ontwikkeling van brief- en ansichtkaarten: zie nl.wikipedia.org/wiki/Ansichtkaart; diverse bijdragen op de website cartophilie.be; alsook Sarah LUYTEN. *Handleiding: Digitaliseren en ontsluiten van prenten- en fotocollecties*, 2012, uitg. Erfgoedcel Pajottenland Zennevallei (te raadplegen op: www.erfgoedcelpz.be).

¹¹ Patrick ARNOU, 'Een nieuw gemeentehuis in het oude kostershuis (1939-1940)', in: *Zilleghem*, jg. 15 (1994), p. 113; IDEM, 'De Zedelgemse gemeentesecretarissen van 1830 tot nu', in: *Zedelgem 900 jaar*, Zedelgem, Heemkundige Kring Pastoor Ronse, 1989, p. 147-149.

¹² Victor DECEUNINCK, 'De Zusters van Liefde van Heule en de meisjesschool in

Zedelgem', in: *Zilleghem*, jg. 18 (1997), p. 87-121.

¹³ *Zilleghem*, jg. 15 (1994), p. 110; Luc BONDUEL, *Het Zedelgem, Veldegem, Loppem en Aartrijke van toen*, Brugge, Marc Van de Wiele, 1983, p. 21; R. SCHREEL, *Zedelgem in oude prentkaarten*, Zaltbommel, Europese Bibliotheek, 1973, nr. 1, 3 en 15.

¹⁴ Aan de achterzijde bevindt zich ook nog een poststempel met datum 26 FEBR. 1891. Toch is het uitgesloten dat deze pentekening ooit met de post werd verstuurd als prentbriefkaart. Wellicht bracht Honoré Vyncke of zijn echtgenote, de postmeesteres Louise Hoste, de poststempel louter voor eigen gebruik aan.

¹⁵ Het Gemeentechief Zedelgem bewaart daarnaast nog twee postkaarten die werden verstuurd door Raoul de Vrière. Ze zijn allebei afkomstig uit de collectie van Luc Bonduel. De ene postkaart, met zicht op de pastorie, werd in sept. 1903 verstuurd naar de wapenmaker L. Branquaert te Oostende (zie afbeelding in L. BONDUEL, o.c., p. 21); de andere postkaart, met zicht op de gemeenteschool, werd ook in sept. 1903 verstuurd naar een zekere "Baron G. de Vrière, Tailfer, P[rovin]ce de Namur". Mogelijks is dat Raouls jongere broer Ghislain (°Bousval 1875). Tailfer is een gehucht van Lustin (Profondeville), gelegen aan de Maas, met o.a. bekende steengroeven en het kasteel van Clairefontaine.

Fig. 9 - Zuidwege ("Ce carrefour mène hélas! à mon bon vieux Baes-Veld! Raoul")

Fig. 10 - De kerk: "Le clocher a été trop ambitieux; il est sorti du cliché. Raoul"

Fig. 11 - De doopvont: "Un des plus beaux monuments de l'art ancien, et trop peu connu des archéologues."

Fig. 12 - Het postbureel, met foutieve commentaar: "Monument du XIIIe siècle plusieurs fois restauré! Raoul"

Fig. 13 - Het klooster: "... mais à droite c'est un estaminet! Raoul"

Fig. 14 - De gemeenteschool: "Cet établissement n'a qu'un défaut, c'est de contenir un tas de méchants gamins qui escaladent mes murs en me font bouillir! Raoul"

Fig. 15 - Het gemeentehuis: "Ne vous disputez pas pour ces cartes, car j'ignore absolument quelle est celle de vous deux qui les collectionne."

Fig. 16. - De pastorijs: "Amitiés au Papa et hommages à la Maman. Raoul"

Zedelghem

Phot. D. Hendrix, Cuyllistraat, 84, Antwerpen.

't Binnenzicht der kerk. — La vue intérieure de l'église

Fig. 17 - 't Binnenzicht der kerk

Fig. 18 - Zedelghem. Een zicht volgens teekening (Op dit exemplaar werden jammer genoeg de straatnamen bijgeschreven in blauwe inkt)

Fig. 19 - Zedelghem. Een zicht volgens teekening: "Trouvé une carte postale dans un village!!! Le 14 janvier 1903. Amitiés, Raoul"

Vlaanderen zendt zijn zonen uit

Anna MAERTENS-DECEUR

Deze slogan klinkt vertrouwd in katholieke middens, waar eertijds veel Vlaamse zonen vertrokken naar een ver missiegebied, om in een ander deel van de wereld zieltjes te winnen. Mijn verhaal gaat helemaal niet over Vlaamse missionarissen.

In de periode tussen de beide wereldoorlogen, en ook nog na Wereldoorlog II waren er veel Vlaamse families, die hun vertrouwde Vlaamse dorpen verlieten, om in een land, ver 'over the sea' een nieuw leven te beginnen. We kennen allen mensen uit Zedelgem, Veldegem, Torhout, Aatrijke, Ruddervoorde, Pittem, Ardoorie enz... die in die jaren uitweken, meestal naar Canada of Amerika, om ver van huis en haard, een nieuw avontuur aan te gaan.¹ Vaak waren het boerenzonen voor wie het ouderlijke erf te klein was om er met meerdere broers of zussen te kunnen overleven, of mensen uit kroostrijke gezinnen die hier geen werk vonden. Weer anderen hadden verre familiebanden in het land van 'Uncle Sam' en dan waren er ook die avontuurlijk aangelegd waren en de roep naar verre horizonten danig kon bekoren!

Ook in het gezin van Richard Vanpraet, de waard uit het café 'De

wereld', werd deze lokroep gehoord. Arthur Vanpraet, de oudere broer van Richard, was vanuit het verre Canada op familiebezoek gekomen en vertelde in geuren en kleuren hoe goed het leven ginder was, hoe alles er 'great' en 'big' was. Dat klonk als muziek in de oren van de oudste zoon Maurice (geboren in 1907). Toen 'nonkel Tuur' hem uitnodigde om met hem mee te vertrekken om ginder in de tabak te werken, moest hij, avonturier als hij was, geen twee keer nadenken en hij trok mee als jonge gast.

Het land en het werk bevielen er hem wel, maar hij was nog Belg en... het vaderland riep hem terug: hij moest zijn legerdienst komen vervullen. Daarna vond hij in het nabije Aartrijke zijn vrouw, Ludwina Moeyaert, met wie hij trouwde. Eerst woonde hij een tijdje in bij de zuster van Ludwina op de 'Kaaie' in Aartrijke en deed zware seizoenarbeid in Frankrijk. Zo kon hij na een drietal jaren naar Zedelgem terugkeren en op een stukje ouderlijke grond een eigen huisje bouwen. Intussen werd ook in 1934 hun eerste zoon Pierre geboren.

Maar op het einde van de jaren dertig klonk opnieuw een wekroep uit Canada. Nonkel Arthur verwittigde hen dat België regelrecht afstevende op een Tweede Wereldoorlog en dat ze beter zo rap als ze konden België zouden verlaten en de grote plas oversteken. Dat wilde Maurice maar al te graag, maar toen ze al bezig waren met de nodige formaliteiten, vielen al hun plannen in het water: de mobilisatie was een feit en niemand mocht het land nog verlaten. Alhoewel hij niet onder de wapens werd geroepen, beleefde hij de oorlog op zijn manier, namelijk met 'blauwen'². Bijna dagelijks trok Maurice met de fiets naar Nieuwpoort om vis te halen. Zijn twintig jaar jongere zus Irene trok telkens mee als afleidingsmaneuver. Hoeveel gezinnen er deelden in

deze 'geblauwde vis' is niet bekend, maar menig gezin kon dankzij hem de hongerige mondjes voeden. Ook brandhout wist hij links en rechts uit de bossen op te laden en in de zaal naast zijn cafeetje dat hij intussen betrok rechtover café 'De Noordwandeling', werd menig zwijntje in alle stilte geslacht en bedeed. Hij was een durver en moeilijk bang te krijgen!

Op 6 juni 1944 - kun je een mooiere geboortedatum indenken - werd hun tweede kind geboren, een dochter Marie Madeleine (later in Canada werd dit Mary) en ook de Tweede Wereldoorlog liep ten einde. Toen alles hier rustig werd en al wat vernield was weer opgebouwd, begon het bij Maurice weer te kriebelen. Hij had geproefd van het leven in een immens groot land en België was voor hem veel te klein. De lokroep naar het verre Canada liet hem niet meer los en zijn besluit stond vast: 't is nu of 't is nooit!!! Zij zouden emigreren om op de 'farm' van nonkel Arthur te beginnen aan een gans nieuw leven: zij zouden boeren "ten helfte", wat wil zeggen "elk de helft van het werk en elk de helft van de opbrengst".

Pierre, toen dertien jaar oud, bekeek die ommekeer in zijn leven met gemengde gevoelens. Enerzijds was daar de roep van het avontuur: waren Canada en Amerika niet de landen waar "echte cowboys en indianen" woonden? Anderzijds waren daar zijn vele vrienden van wie hij de leider was als het ging om kattenkwaad uithalen. Het bos aan het einde van de Heirweg had voor hem geen geheimen en geen enkel vogelnest was er veilig.

Toch werd alles in gereedheid gebracht voor het grote vertrek en zoals dat overal ging in die tijd, werd een 'venditie'³ belegd. Alles werd in een openbare verkoping aan de man gebracht: tafels, stoelen, kasten,

Fig. 1. - Ludwina Moeyaert, Maurits Vanpraet, Mary Vanpraet en Pierre Vanpraet. Laatste foto voor hun vertrek naar Canada in 1947 (foto verzameling Anna Maertens-Deceur)

huisraad, ook de kruiwagen en de aalbak, tot zelfs het vogeltje in zijn kooitje werden verkocht voor "elk aanneemlijk bod". Het allernoodzakelijkste om in Canada te beginnen werd in een grote koffer ingepakt en vooraf opgestuurd.

Toen kwam de grote dag: ouders, broers en zussen en nog enkele familieleden en vrienden trokken samen met de trein naar Brussel, waar ze werden opgewacht door 'tante Marina', een halfzus van vader Richard Vanpraet die in Schaarbeek woonde. Na een uitgebreid en ontroerend afscheid - zien we elkaar ooit nog terug? - begeleidde zij de emigranten naar de trein die hen naar Noorwegen moest brengen. Daar scheepten zij in op de boot die hen na drie weken op zee dobberen aan wal zette in hun nieuwe vaderland Canada.

Voor Maurice was dat geen stap in het onbekende en ook het dorpje waar zij belandden, was een meevaller: Delhi, het centrum van de tabaksindustrie in Ontario had iets weg van een Vlaams dorp. Heel wat Vlaamse uitwijkelingen vonden er elkaar. Men kon er gerust nog een beetje 'Belgisch klappen' en ze konden geleidelijk hun povere Engelse woordenschat met nieuwe woorden uitbreiden. Voor feesten, vieringen en kaartingen konden ze zelfs terecht in de 'Belgische Zaal'.

Op de 'farm' was het intussen hard werken, maar dit kon hen niet deren: er kwam geld binnen en na een drietal jaren kon een eigen lap grond aangekocht worden (een lap naar Canadese afmetingen!). Nu ook Pierre niet meer leerplichtig was, kon hij duchtig meewerken, met alle krachten van een jonge Vlaamse boerenzoon! Zij moderniseerden en perfectioneerden, en na een tijdje had die grote 'tabakscommercie' geen geheimen meer voor onze noeste Vlamingen. Onder het motto "steeds meer en steeds beter" werkten zij zich de ziel uit het lijf. Ze

Fig. 2 - Richard Vanpraet op bezoek bij zijn zoon Maurice en schoondochter Ludwina in Delhi, 1963 (foto verzameling Anna Maertens-Deceur)

trokken verse krachten aan uit Delhi en omstreken, maar ook een groep seizoenarbeiders uit Jamaica keerde jaarlijks terug om te helpen in de tabaksoogst. Toen Maurice een zwaar auto-ongeval kreeg tijdens een genadeloos harde Canadese winter, nam Pierre de hele zaak over en bouwde hij, samen met zijn vrouw, een eveneens uitgeweken Vlaamse meid uit Ardoonie, de zaak uit tot één der beste van de streek. Hij werd geëerd door vriend en vijand om zijn stielkennis, zijn werkkraft en zijn jovialiteit, maar ook om zijn hulp en steun voor wie het minder goed had.

Omdat hij geen opvolgers had (zijn zoon studeerde af als apotheker en vestigde zich in Detroit USA) verkocht hij de 'farm'. Net op tijd, want door het rookverbod wereldwijd zakte de tabaksindustrie als een

kaartenhuisje in elkaar. Wel behield hij nog een stukje land en een zestal glimmende tractoren om zich een beetje ' bezig te houden'. Soyabonen zijn er nu hoofdzakelijk de vervangers van de tabak, naast ginseng⁴ en tomaten en zoetcorn⁵.

In een villa in het dorpje Thamesville zijn Pierre en Georgette nu op rust en proberen te genieten van de aanwezigheid van familie en vrienden. Spijtig genoeg laten de ouderdom en de gezondheid zich ook voelen. Maar ze kijken gelukkig terug op al die jaren van hard labeur, die ervoor zorgden dat zij het in hun tweede vaderland 'gemaakt' hebben.

Helaas, niet iedere emigratie was een successtory. Velen hebben zwarte sneeuw gezien, soms door tegenslag in de zaken, door onderschatting

Fig. 3 - Zomaar een foto op het kerkhof van Delhi, Ontario (Canada), met de Vlaamse familienamen Dewaele, Osaer, Rotsaert, Bekaert, Heyndrickx enz.

van het werk, door een wankele gezondheid of een gebrek aan financiële middelen en nog zoveel meer. Velen waren graag teruggekeerd naar België, maar konden niet, omdat het financieel niet haalbaar was. Zij verblijven in rustoorden waar voor hen gezorgd wordt en krijgen weinig bezoek. Ook de Belgische zaal is niet meer leefbaar: een deel van de oudere generatie is gestorven en ligt begraven op het kerkhof van Delhi met op de sobere zerk de vermelding "born in Aertrycke" of Zedelghem... De talrijke Vlaamse namen in deze oase van rust zijn een stille herinnering aan al die pioniers. Hun zonen en dochters verstaan nog de taal die hun moeder sprak, maar spreken ze niet meer, en de kleinkinderen... kennen Vlaanderen nog enkel uit oude verhalen van oude familieleden.

Ik ben er evenwel zeker van dat zij, die nu een zorgeloze oude dag kennen in dit heel grote land, nog af en toe hun gedachten laten glijden naar dit zo kleine landje op die grote wereldbol, dat België heet, heel speciaal naar dit deel rond "Flanders fields" waar de "poppies blow".

Eindnoten

¹ Wie wat uitvoeriger wil lezen over deze Vlaamse emigratie signaleren wij een paar websites en boeken.

www.medium4you.be/Vlaamse-emigratie-naar-Canada.html en www.canonsociaalwerk.be verschaffen overzichtelijk de geschiedenis van de uitwijking naar Canada.

In 2005 liep in het Provinciaal Hof te Brugge de tentoonstelling *Go West, een verhaal van Vlaamse emigranten naar Canada* van Marc Journée. De bijbehorende catalogus vertelt over de emigratie naar Canada en over de grote Canadese mozaïek van volkeren waarin de Vlamingen weliswaar een bescheiden maar kwaliteitsvolle minderheid waren. Zij integreerden zich op voorbeeldige wijze door hard te werken, zeer vlot de plaatselijke talen (Frans of Engels) aan te leren, door volharding en doorzettingsvermogen. Vaak toonden de Vlamingen zich ook zeer

innovatief. Zo hebben zij ook hun stempel gedrukt bij het aanwenden van nieuwe land- en tuinbouwmethoden. De inhoud van het boek gaat over de droom, de overtocht, het wel en wee van de nieuwkomers enz...werken, werken en nog eens werken en op zondag een klein beetje ontspanning. Het boek bevat veel fotomateriaal, afkomstig van archieven of particulieren in Canada en Vlaanderen. Zie ook: *Zilleghem*, 2005, p. 79.

Zie ook 'Ellis Island, Passenger Search'.

Ook het Red Star Line museum in Antwerpen geeft een boeiend overzicht van de emigratie naar Amerika en Canada.

Dirk MUSSCHOOT, *Wij gaan naar Amerika. Vlaamse landverhuizers naar de nieuwe wereld 1850-1930*. Tielt, Lannoo, 2002.

Victor DECEUNINCK, 'Emigratie van Zedelgem 1901-1935', in: *Zilleghem*, 1995, p. 114-127.

² Smokkelen. Een blauwer is een smokkelaar. Illegaal koopwaar verhandelen.

³ Openbare verkoop, vaak van inboedels van huizen (bv. in een sterfhuis).

⁴ Chinese plant met aromatische wortel, van kruidige smaak en zenuwprikkende kracht, als homeopathisch geneesmiddel en als afrodisiacum (geslachtsdrift prikkelend) gebruikt.

Gepland

Busuitstapje op zondag 7 juni naar het Noord-Franse versterkte stadje Montreuil-sur-Mer en de abdij La Chartreuse van het nabijgelegen Neuville-sous-Montreuil. Een gids zal ons begeleiden door het Vaubanstadje. In Neuville zoeken we naar sporen van de begraafplaats voor Vlaamse vluchtelingen uit Wereldoorlog I. Daar verbleef en stierf in 1917 o.a. ook August Vander Haege, pastoor van Veldegem van 1898 tot 1905. Meer gegevens worden via e-mail rondgestuurd. De kostprijs zal ongeveer 50 euro per persoon bedragen (ochtendstop, middageten, avondboterham en busreis plus gids).

André Vanhevel, DF Veldegem-Zedelgem
andre.vanhevel@telenet.be

Loppem vroeger en nu: erratum en addendum

Bertrand DENYS

Het doet ons steeds genoeg als we reacties, correcties of toevoegingen mogen ontvangen op verschenen artikels in *Zilleghem*. Van Ides D'hont, rasechte Loppemnaar, ontvingen we een vijftal foto's

Fig 1 - Maria Moenaert bewoonde het witte huisje achter de winkel van de gezusters Puype (het vroegere café De Nachtegaal). Nadat zij lange tijd in de bakkerij Raoul De Knock had gewerkt, o.a. als brooddraagster, runde zij in haar huisje zelf een winkeltje. (foto Ides D'hont)

die nauw aansluiten bij ons artikel over de Loppemse dorpskom vroeger en nu in de vorige *Zilleghem*. De foto's betreffen de huisjes links en rechts van de oude Steenbrugsestraat. Ook die werden gesloopt voor de nieuwe bedding van de doortocht door Loppem.

In hetzelfde artikel sloop ook een foutje, dat wij hier graag willen rechtzetten. Bij fig. 4 noteerden wij als onderschrift het zinnetje "Daar hield wijlen dr. Gerard Beeckman aanvankelijk consultatie". Dat moet achter "Aline en Albertine Taveirne" komen.

Fig. 2 - Loppem tijdens WO1. Een vrouw brengt een zak kolen op de kruitwagen naar huis, richting dorpskom. Enkele Duitse soldaten slenteren door de Steenbrugsestraat. Rechts van het witte huis zien we de kosterie. (foto Ides D'hont)

Fig. 3 - Schilderijtje van het eerste deel van de Steenbrugsestraat. Het werd geschilderd door Albert Demoen (1916-1992) en aangekocht door kapper André en Amanda Vanthomme. Zij bewoonden het eerste huisje van de tweewoonst (dichtst bij het dorp) achter het café van Maurice Allaert. Amanda was een Duitse en het koppel verhuisde op 25 mei 1961 naar Duitsland. Ernaast was het winkeltje van Magdalena Casert-D'Haenekint. Zij verkocht er lekkere koffie, likeur en speculoos. De beide huisjes stonden er al tijdens de Eerste Wereldoorlog. (foto Ides D'hont)

Impressie van de jaarlijkse ledenuitstap op zondag 7 september 2014

Roos en François VANTOURNHOUT

Gelijk de koeien, die in het lommer van de bomen wachten tot ze weer honger krijgen en de vliegen met staart en kwast van hun vel slaan, verloren staan te kijken naar de fietsers die passeren in de hitte van de zon en peinzen: “Maar mens toch!”, zo stonden de heemkundigen een beetje te lummelen onder het lover van de linden op het Zedelgemse Vynckeplein.

De opkomst was niet bijster groot, want in een naburig dorp was er een jubileum te vieren waarop sommigen van de kring waren uitgenodigd.

Kort voor halftwee repte de vrouw van de burgemeester zich nog over de straat om de groep te vervoegen.

Om 14.00 uur luisterden we, ook de twee energieke trappers, naar de verwelkoming door Bernard Lootens. Met de smaak van mout- en hoppesap wist de gids zijn verwantschap met de Zedelgemse gemeente te verduidelijken: brouwers 'zat' in zijn familie!

't Was niet zozeer voor de brouwerij Christiaen dat we in Koekelare waren, maar veeleer voor de tentoonstelling in de Käthe Kolwitzoren

waar de waanzin van de Grote Oorlog met film en beeld aan de bezoeker wordt getoond.

Met een appelflauwte joeg een deelnemer iedereen de daver op het lijf, maar gelukkig was zijn act van korte duur. Een wandeling door Koekelaarse straatjes en een bezoek aan het heemkundig archief was het tussendoortje voor we de gerestaureerde woning van dokter Proot bezochten.

De welstellende boerenzoon, mijnheer dokter, had daarvoor architect Oscar De Breuck onder de arm genomen. Een kast van een huis met rijkelijk interieur aan de rand van het marktplein was het resultaat van hun samenwerking.

Fig. 1 - Het huis Proot in Koekelare (foto Eric Vanhooren, Het Nieuwsblad, 3 juli 2014)

Nadat we onze ogen hadden uitgekeken, het hele gebouw gekeurd en becommentarieerd, ging het richting Vladslo.

In het Praetbos, onder de eiken en bij het Treurende Ouderpaar rusten meer dan 25.000 Duitse jongens. Drie van hen waren gesneuveld in Loppem: Paul Wache al bij de inname van Loppem en later Franz Zimmermann en Franz Hagemann.

Grondig voorbereid, goed gedocumenteerd en met enthousiasme wist de voorzitter onze aandacht te wekken voor deze materie. Ter ondersteuning van zijn onderzoek wilde hij nog met papier de exacte plaats tonen waar deze oorlogsslachtoffers begraven werden, maar... zijn plan lag thuis. Tevergeefs grabbelde hij in zijn 'malette'. Helaas, toveren kon hij niet. Zijn allerliefste schoot hem nog ter hulp: "Moet ik erom rijden?" Dat was enkel om zijn lijden te verzachten. Op slag was Bertrand zijn veerkracht kwijt en een veelbetekenende stilte vulde de ruime begraafplaats. We wandelden tot bij het Ouderpaar terwijl de voorzitter ijverig de namen van Franz, Paul en Franz zocht.

In De Wikkelaar kwam het gezelschap tot rust. Met Omer, Zot en ander gerstenat sloten we – in gezelligheid – deze welgeslaagde uitstap af.

Kasteel van Loppem

Neogotisch topmonument met rijke kunstcollecties,
romantisch park met vijvers en doolhof

Een ideale daguitstap!

De manege biedt een uniek kader
voor elk evenement, feest of seminarie.

Openingsuren, tarieven en andere info:
www.kasteelvanloppem.be

Steenbrugsestraat 26 - 8210 Loppem

WALCARIUS VERZEKERINGEN

BVBA

Johan Walcarius
Groenestraat 31 bus 2
8210 ZEDELGEM

TEL 050 20 06 02
FAX 050 20 82 88
johan.walcarius@verz.kbc.be

FSMA-nr: 101723A
O.N.: BE088786861

GARAGE DEKETELAERE
VELDEGEM — LOPPEM

Torhoutsesteenweg 383
8210 Veldegem
Tel: 050/27.74.94

Autobaan 17
8210 Loppem
Tel: 050/822.822

www.opeldeketaere.be
info@opeldeketaere.be

Reeds meer dan 40 jaar een familiebedrijf!

Persoonlijke service ...
...van generatie op generatie!

Reeds 3 generaties is DEKETELAERE
onlosmakelijk verbonden met OPEL

 bouwmaterialen
MAERTENS n.v.

Zedelgem

- bouwmaterialen
- vloer & wandtegels
- blauwsteen
- basalt
- kandla
- graniet
- witsteen

Diksmuidse Heirweg 73, 8210 Zedelgem
tel. 050/20.91.01
info@maertensbouwmat.be

www.maertensbouwmat.be